TIESAS SPRIEDUMS (ceturtā palāta)

2010. gada 20. maijā *

Lieta C-308/08

par prasību sakarā ar valsts pienākumu neizpildi atbilstoši EKL 226. pantam, ko 2008. gada 10. jūlijā cēla

Eiropas Komisija, ko pārstāv S. Pardo Kintiljana [*S. Pardo Quintillán*] un D. Rekja [*D. Recchia*], pārstāves, kas norādīja adresi Luksemburgā,

prasītāja,

pret

Spānijas Karalisti, ko pārstāv N. Diasa Abada [*N. Díaz Abad*], pārstāve, kas norādīja adresi Luksemburgā,

atbildētāja.

* Tiesvedības valoda — spāņu.

TIESA (ceturtā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], tiesneši K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], K. Šīmans [*K. Schiemann*], P. Kūris [*P. Kūris*] un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*] (referents),

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Savā prasības pieteikumā Eiropas Kopienu Komisija lūdz Tiesu atzīt, ka saistībā ar lauku ceļa no Viljamanrikes de la Kondesas [*Villamanrique de la Condesa*] (Seviļa) uz Elrosio [*El Rocío*] (Uelva [*Huelva*]) pārbūves projektu (turpmāk tekstā — "lauku ceļa pārbūves projekts") Spānijas Karaliste nav izpildījusi Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvā 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV L 206, 7. lpp.; turpmāk tekstā — "Dabisko dzīvotņu direktīva") — atbilstoši interpretācijai, kas sniegta 2005. gada 13. janvāra spriedumā lietā C-117/03 *Dragaggi* u.c. (Krājums, I-167. lpp.) un 2006. gada 14. septembra spriedumā lietā C-244/05 *Bund Naturschutz in Bayern* u.c. (Krājums, I-8445. lpp.) —, kā arī šīs direktīvas 12. panta 4. punktā paredzētos pienākumus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

2 Saskaņā ar Dabisko dzīvotņu direktīvas preambulas sesto apsvērumu, "lai nodrošinātu Kopienā nozīmīgu dabisko dzīvotņu un sugu atjaunošanos vai saglabāšanu labvēlīgā

aizsardzības statusā, ir jānosaka īpaši aizsargājamas dabas teritorijas, lai pēc noteikta grafika izveidotu saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu".

3 Atbilstoši Dabisko dzīvotņu direktīvas 3. panta 1. punktam "izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura* 2000. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā".

4 Dabisko dzīvotņu direktīvas 4. pants ir izteikts šādā redakcijā:

"1. Pamatojoties uz III pielikumā (1. posms) izklāstītajiem kritērijiem un attiecīgo zinātnisko informāciju, katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās. [..]

Trīs gados pēc šīs direktīvas izziņošanas sarakstu nosūta Komisijai, pievienojot informāciju par katru no teritorijām. [..]

2. Pamatojoties uz III pielikumā (2. posms) izklāstītajiem kritērijiem un ņemot vērā gan dalījumu piecos bioģeogrāfiskajos rajonos, kas minēti 1. panta c) punkta iii) apakšpunktā, gan visu 2. panta 1. punktā minēto teritoriju, Komisija pēc vienošanās ar katru dalībvalsti sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju [turpmāk tekstā — "KNT"] saraksta projektu, kura pamatā ir dalībvalstu saraksti un kurā norāda teritorijas, kur sastopami viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas.

[..]

[KNT] sarakstu, kurā norādītas vietas, kur atrodams viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas, pieņem Komisija saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru.

[..]

5. Tiklīdz teritoriju iekļauj 2. punkta trešajā daļā minētajā sarakstā, uz to attiecas 6. panta 2., 3. un 4. punkts."

5 Saskaņā ar Dabisko dzīvotņu direktīvas II pielikumu viena no Kopienā nozīmīgām dzīvnieku un augu sugām ir *Lynx pardina* (turpmāk tekstā — "Ibērijas lūsis"), kas ir prioritāra suga. Šīs direktīvas 1. panta h) punktā kā "prioritārās sugas" ir definētas "sugas, kuras minētas g) punkta i) apakšpunktā un par kuru saglabāšanu Kopiena ir īpaši atbildīga, ņemot vērā šo sugu dabiskās izplatības areāla proporciju, kas ietilpst 2. pantā minētajā teritorijā".

6 Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. panta, kurā paredzēts KNT aizsardzības režīms, 2. punktā ir noteikts:

"Dalībvalstis veic attiecīgus pasākumus, lai īpaši aizsargājamās dabas teritorijās novērstu dabisko dzīvotņu un sugu dzīvotņu noplicināšanos, kā arī lai novērstu

traucējumu, kas skar sugas, kuru dēļ noteikta attiecīgā teritorija, ja šāds traucējums varētu būt nozīmīgs attiecībā uz šīs direktīvas mērķiem."

7 Dabisko dzīvotņu direktīvas 12. panta 4. punkta redakcija ir šāda:

"Dalībvalstis izveido sistēmu, lai kontrolētu IV pielikuma a) daļā uzskaitīto dzīvnieku sugu īpatņu nejaušas sagūstīšanas un nonāvēšanas gadījumus. Ņemot vērā savākto informāciju, dalībvalstis veic turpmāku izpēti vai piemēro aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka nejaušas sagūstīšanas un nonāvēšanas gadījumiem nav būtiska negatīva ietekme uz attiecīgajām sugām."

8 Ibērijas lūsis ir viena no Dabisko dzīvotņu direktīvas IV pielikuma a) daļā uzskaitītajām sugām.

Tiesvedības rašanās fakti un pirmstiesas procedūra

9 1997. gada decembrī Spānijas Karaliste piedāvāja iekļaut KNT sarakstā Donjanas [*Doñana*] nacionālo parku, tostarp ņemot vērā Ibērijas lūšu klātbūtni tajā.

10 1999. gada novembrī, t.i., laika posmā no šī iepriekš minētā piedāvājuma iekļaut šo teritoriju KNT sarakstā līdz Komisijas veiktajai tās faktiskajai iekļaušanai šajā sarakstā, tika apstiprināts lauku ceļa pārbūves projekts. Šis ceļš robežojas ar Donjanas nacionālā parka teritoriju un daļēji šķērso to.

11 Uzskatot, ka šī ceļa pārbūve tika īstenota, neveicot visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu negatīvu ietekmi uz vidi un it īpaši uz Ibērijas lūšiem, Komisija 2004. gada 1. aprīlī nosūtīja Spānijas Karalistei brīdinājuma vēstuli, kurā tostarp pauda pārmetumus par Dabisko dzīvotņu direktīvas 6. un 12. pantā paredzēto pienākumu neizpildi.

12 Lai nodrošinātu atbilstību iepriekš minētajam spriedumam lietā *Dragaggi* u.c., Komisija 2006. gada 4. jūlijā nosūtīja Spānijas Karalistei papildu brīdinājuma vēstuli. Tajā tā norādīja, ka Spānijas Karaliste nav izpildījusi Dabisko dzīvotņu direktīvā — atbilstoši šajā iepriekš minētajā spriedumā sniegtajai interpretācijai —, kā arī tās 12. panta 4. punktā paredzētos pienākumus. Šajā ziņā tā atgādināja par Ibērijas lūšu klātbūtnes apgabalā, kurā tika īstenots lauku ceļa pārbūves projekts, nozīmīgumu un norādīja, ka šī lauku ceļa pārveide par reģionālo autoceļu ir sadalījusi šīs sugas dabiskās dzīvotnes un radījusi nejaušas nonāvēšanas riskus, jo veiktos aizsardzības pasākumus nevar uzskatīt par atbilstošiem.

13 2006. gada 19. jūlijā Komisija ar Lēmumu 2006/613/EK, ar ko atbilstīgi Direktīvai 92/43 pieņem Kopienas nozīmes teritoriju sarakstu Vidusjūras

bioģeogrāfiskajam reģionam (OV L 259, 1. lpp.), iekļāva šajā sarakstā arī Donjanas nacionālo parku.

14 Ar 2006. gada 25. septembra vēstuli Spānijas Karaliste atbildēja, ka pēc koriģējošo pasākumu veikšanas vairs nav notikušas sadursmes starp attiecīgajiem dzīvniekiem un transportlīdzekļiem un ir konstatēts, ka, kaut arī neizslēdzot to pilnībā, veiktie aizsardzības pasākumi būtiski samazina šo sadursmes risku.

15 Uzskatot, ka Savienības tiesību pārkāpums tiek turpināts, Komisija 2006. gada 18. oktobrī nosūtīja argumentētu atzinumu, kurā tā atkārtoti norādīja savus iebildumus un lūdza Spānijas Karalistei divu mēnešu laikā no tā saņemšanas izpildīt šajā atzinumā paredzētās prasības.

16 Spānijas Karaliste uz to atbildēja, 2006. gada 18. decembrī nosūtot *Junta de Andalucía* [Andalūzijas reģiona izpildu institūcijas] ziņojumu, kurā vēlreiz bija uzsvērts, ka pēc koriģējošo pasākumu īstenošanas vairs nav novērotas transportlīdzekļu sadursmes ar Ibērijas lūšiem.

17 Tā kā Komisija šo situāciju joprojām uzskatīja par neapmierinošu, tā 2008. gada 10. jūlijā cēla šo prasību.

Par prasību

Par pirmo iebildumu, kas attiecas uz pienākuma neatļaut tādu iejaukšanos, kura var būtiski apdraudēt attiecīgās teritorijas ekoloģiskās īpatnības, neizpildi, kurš atbildētājai dalībvalstij ir saskaņā ar Dabisko dzīvotņu direktīvu

Lietas dalībnieku argumenti

18 Komisija apgalvo, ka attiecīgā lauku ceļa pārbūves ietvaros neveicot atbilstošus aizsardzības pasākumus, Spānijas Karaliste ir veikusi tādu iejaukšanos, kas ir būtiski izmainījusi iekļaušanai KNT sarakstā piedāvātās teritorijas, kura ir nepieciešama Ibērijas lūšu eksistencei, ekoloģiskās īpatnības.

19 Komisija uzskata, ka, lai gan Spānijas iestādes ir veikušas koriģējošus pasākumus, šīs iejaukšanās — kas ir notikusi apgabalā, kurš ir īpaši svarīgs Ibērijas lūšu izdzīvošanai, — dēļ ir sadalītas šīs sugas dzīvotnes, apgrūtināta jauno lūšu izplatība, kā arī dažādu "teritoriālo grupu" savienojamība un it īpaši jaunie šīs sugas īpatņi ir pakļauti bojāejas riskam sadursmē ar transportlīdzekli. Tas rada šīs prioritārās sugas izzušanas risku, kas ir pretrunā Dabisko dzīvotņu direktīvā paredzētajiem pienākumiem atbilstoši Tiesas judikatūrā sniegtajai interpretācijai.

20 Spānijas Karaliste norāda, ka Viljamanrikes de la Kondesas un Elrosio reģionālais savienojums ir bijis un joprojām ir asfaltēts ceļš un Andalūzijas iestādes ir vienīgi nodrošinājušas tā pienācīgu uzturēšanu. Līdz ar to nevar uzskatīt, ka ir notikusi tāda iejaukšanās, kas būtiski apdraud attiecīgās teritorijas ekoloģiskās īpatnības. Pat ja tas tā būtu, Spānijas Karaliste katrā ziņā esot veikusi pasākumus, lai novērstu kaitējumu videi.

Tiesas vērtējums

21 Saskaņā ar Dabisko dzīvotņu direktīvu dalībvalstīm attiecībā uz teritorijām, kurās mīt dabiskās dzīvotnes un/vai prioritārās sugas un kuras noteiktas, lai tās ierakstītu Kopienas sarakstā, ir jāveic attiecīgi aizsardzības pasākumi, lai saglabātu šo teritoriju īpatnības. Tātad dalībvalstis nevar atļaut tādu iejaukšanos, kas var būtiski apdraudēt attiecīgo teritoriju ekoloģiskās īpatnības. Tāds it īpaši ir gadījums, ja iejaukšanās dēļ var izzust teritorijā esošas prioritārās sugas (šajā ziņā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Bund Naturschutz in Bayern* u.c., 44. un 46. punkts).

22 Tomēr Komisija pārmet Spānijas Karalistei tieši šādas iejaukšanās atļaušanu, kuras dēļ ir būtiski izmainītas iekļaušanai KNT sarakstā piedāvātās teritorijas ekoloģiskās īpatnības un kura rada Ibērijas lūšu izzušanas risku, kuru klātbūtne attiecīgajā teritorijā ir viens no iemesliem, kādēļ attiecīgā dalībvalsts bija piedāvājusi iekļaut Donjanas nacionālo parku Kopienas nozīmes teritoriju sarakstā.

23 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka tiesvedībā sakarā ar valsts pienākumu neizpildi Komisijai ir jāpierāda apgalvotā pienākumu neizpilde. Tieši Komisijai ir jāiesniedz Tiesai pierādījumi, kas nepieciešami, lai Tiesa varētu

pārbaudīt, vai pastāv šī pienākumu neizpilde, un Komisija nevar pamatoties ne uz kādiem pieņēmumiem (skat. 2007. gada 4. oktobra spriedumu lietā C-179/06 Komisija/Itālija, Krājums, I-8131. lpp., 37. punkts, un 2009. gada 10. septembra spriedumu lietā C-416/07 Komisija/Grieķija, Krājums, I-7883. lpp., 32. punkts).

24 Strīds nav par to, ka lauku ceļš, kas savieno Viljamanriki de la Kondesu un Elrosio, pirmo reizi ar asfalta segumu tika pārklāts 1989. gadā. Runājot par attiecīgo pārbūves projektu, ir jānorāda, ka tā īstenošana tika atļauta 2000. gada februārī un tā īstenošanas priekšnosacījums bija tādu pasākumu veikšana kā savvaļas dzīvnieku pārejas ceļu izbūve, attiecīgu ceļa norāžu uzstādīšana un nožogojuma ierīkošana visa tā ceļa posma garumā, kas šķērso meža apgabalu, kurš ir Ibērijas lūša saglabāšanai vislabvēlīgākais apgabals. Lauku ceļa pārbūve tika pabeigta 2001. gada jūlijā. Tomēr pakāpeniski tika veikti arī papildu koriģējoši pasākumi, kuru īstenošana tika pabeigta 2004. gada novembrī. No lietas materiāliem izriet, ka, lai arī asfaltēšanas darbu dēļ netika izmainīta nedz attiecīgā satiksmes ceļa trase, nedz tā platums, tika izmainīts tā lietošanas mērķis, pārveidojot šo lauku ceļu par reģionālu autoceļu. Šīs ceļa pārbūves dēļ ir palielinājusies transportlīdzekļu, it īpaši privāto transportlīdzekļu, plūsma un pa šo ceļu braucošo transportlīdzekļu ātrums.

25 Nav ticis apstrīdēts arī tas, ka lineārā transporta infrastruktūra kopumā var radīt faktisku barjeru atsevišķām Dabisko dzīvotņu direktīvā paredzētajām sugām un, šādā veidā sadalot to dabiskās izplatības areālu, veicināt endogāmiju un ģenētiskās novirzes šo sugu ietvaros. Tomēr nešķiet, ka attiecīgā ceļa pārbūve faktiski būtu ietekmējusi Ibērijas lūšu sugu sadalījumu.

26 Šajā ziņā ir jānorāda tālāk minētais.

27 No pētījuma par Ibērijas lūšu populāciju Spānijā un Portugālē uzskaitījumu (*El Lince ibérico (Lynx pardinas) en España y Portugal — Censo — diagnóstico de sus*

poblaciones, Guzmán, J. N. e.a., Ministerio de Medio Ambiente, 2004) izriet, ka aptuveni puse no Ibērijas lūšu populācijas, kas dzīvo Donjanas nacionālajā parkā, aizņem 20 % no tā teritorijas — tieši tur, kur dzīvo lielākās trušu, kas ir to galvenais iztikas avots, populācijas.

28 Turklāt, ņemot vērā trušu populācijas neesamību 75 % no Ibērijas lūšu klātbūtnes vietas, reprodukcijai paredzēto teritoriju skaits ir samazinājies no aptuveni 12 uz lielākais 8 teritorijām.

29 Tāpat no Spānijas iestāžu sagatavotā galīgā darbības ziņojuma kopsavilkuma par laika posmu no 2002. gada 1. jūlija līdz 2006. gada 30. jūnijam (*Recuperación de poblaciones de Lince ibérico en Andalucía, Proyecto Life nº 02NAT/E/8609, Consejería de Medio Ambiente, Septiembre* 2006) izriet, ka ir svarīgi veicināt savienojamību starp dažādām teritorijām, kurās Donjanas apgabalā apmetusies Ibērijas lūšu populācija, jo šī populācija sastāv no mazām "teritoriālām grupām", starp kurām šīs sugas īpatņi pārvietojas un izplatās.

30 It īpaši no lietas materiāliem izriet, ka nozīmīgākā jauno Ibērijas lūšu izcelšanās vieta atrodas Koto del Rejas [*Coto del Rey*] un Matasgordas [*Matasgordas*], kas abas ietilpst Donjanas nacionālā parka teritorijā, meža apgabalos. No šīs vietas jaunajiem Ibērijas lūšiem ir divas galvenās izplatīšanās līnijas: viena uz ziemeļiem, kas šķērso ar asfalta segumu noklāto lauku ceļu, kurš savieno Viljamanriki de la Kondesu un Elrosio, un otra — uz rietumiem.

31 2006. gada novembrī tika izbūvētas astoņas savvaļas dzīvnieku pārejas, kā arī divi tilti, lai nodrošinātu attiecīgā ceļa šķērsošanas iespējas un līdz ar to izvairītos no barjeras efekta, ko radījusi šī ceļa pārbūve par reģionālas nozīmes ceļu.

32 Jānorāda, ka no *WWF/Adena* 2007. gada septembra ziņojuma (*Informe sobre el camino agricola asfaltado Villamanrique de la Condesa [Sevilla] — El Rocío [Huelva]*) izriet, ka koncepcijas izstrādē pieļauto nepilnību un uzturēšanas pasākumu neveikšanas vai papildu koriģējošo pasākumu neīstenošanas dēļ izbūvētās savvaļas dzīvnieku pārejas ir izrādījušās neizmantojamas un nelietderīgas.

33 Tomēr konsultantu biroja *Inerco* 2006. gada novembrī pēc Viljamanrikes de la Kondesas pašvaldības pasūtījuma izstrādātajā tehniskajā ziņojumā (*Informe Técnico sobre las medidas correctoras adoptadas en las obras de adecuación del firme de la via Villamanrique — El Rocío [Sevilla — Huelva]*) bija norādīts, ka savvaļas dzīvnieku pāreju pār attiecīgo ceļu skaits, kā arī to koncepcija ir atzīti par atbilstošiem tā satiksmes ceļa īpatnībām, kura šķērsošanu ir paredzēts nodrošināt ar šo pasākumu palīdzību. To funkcionalitāte esot ierobežota tikai stipra lietus gadījumā.

34 Kā, atsaukdamās uz kopsavilkuma ziņojumu par koriģējošo pasākumu, kas veikti uz asfaltētā lauku ceļa, kurš savieno Viljamanriki de la Kondesu un Elrosio, īstenošanas efektivitāti (*Informe de seguimiento de la eficacia de las medidas correctoras establecidas en el camino agrícola asfaltado Villamanrique de la Condesa — El Rocío, Junta de Andalucía Consejería de Medio Ambiente, 16 marzo de 2008*), norādījusi Komisija — kaut arī laika posmā no 2006. gada marta līdz 2007. gada februārim ir konstatēts, ka Ibērijas lūši ir izmantojuši šīs pārejas tikai četras reizes gadā, tomēr ir arī jānorāda, ka šajā laika posmā Ibērijas lūšu kopējā populācija Donjanas parkā nesastāvēja pat no 50 šīs sugas īpatņiem. Turklāt šī sprieduma 29. punktā minētajā galīgajā darbības ziņojumā ir norādīts, ka ir ticis konstatēts, ka starp dažādām Donjanas apgabala teritorijām notiek Ibērijas lūšu sugas īpatņu apmaiņa. Šajā ziņā no iepriekš minētā kopsavilkuma ziņojuma izriet, ka uz savvaļas dzīvnieku pārejām ir pietiekama veģetācija, lai pamudinātu dzīvniekus tās izmantot, un piekļūšanai šīm pārejām izveidotās nogāzes lūšiem ir viegli šķērsojamas.

35 Turklāt, kā norādīts iepriekš minētajā galīgajā darbības ziņojumā, izmantojot 13 sugas īpatņu sagūstīšanas un audzēšanas nebrīvē programmu, ir piedzimuši divi mazuļi no vecākiem, kas cēlušies attiecīgi no Anduharas Kardenjas [*Andujar-Cardeña*] un Donjanas apgabalā mītošajām populācijām. Tas esot uzskatāms par soli uz priekšu pašreizējās ģenētiskās daudzveidības saglabāšanā.

36 Ņemot vērā iepriekš minēto, nevar uzskatīt, ka ir ticis pierādīts, ka lauku ceļa pārbūves projekta īstenošana pati par sevi ir faktiski ietekmējusi Donjanas apgabalā mītošo Ibērijas lūšu sugu fragmentāciju.

37 Attiecībā uz paaugstināto sadursmes ar transportlīdzekli risku, kuram pēc lauku ceļa pārbūves projekta īstenošanas šajā reģionā esot pakļauti Ibērijas lūši, ir jānorāda tālāk minētais.

38 Komisija ir norādījusi uz sākotnējo dokumenta ar nosaukumu "Ilglaicīga mobilitāte, ceļu satiksmes drošība un savvaļas dzīvnieku Donjanas apgabalā saglabāšana" (*Borrador, Movilidad sostenible, seguridad vial y conservación de la faune silvestre en la comarca de Doñana*) projektu, kuru 2006. gada 18. decembrī iesniegušas Spānijas iestādes un kurā norādīts, ka Ibērijas lūšu sadursme ar transportlīdzekļiem attiecībā uz Donjanas apgabalā mītošajiem Ibērijas lūšiem ir viens no galvenajiem to mirstības iemesliem un līdz ar to noteicošs faktors to populācijas izdzīvošanai nākotnē. Saskaņā ar šo sākotnējo projektu šo situāciju ir pasliktinājuši divi galvenie apstākļi, proti, ar asfalta segumu klāto ceļu skaita pieaugums, it īpaši XX gadsimta pēdējā desmitgadē, un ceļu satiksmes pieaugums visā apgabalā, palielinoties galveno satiksmes ceļu izmantošanai tūrisma un komerciāliem mērķiem un ar asfalta segumu klāto lauku ceļu izmantošanai.

39 Saskaņā ar šī sprieduma 27. punktā minēto pētījumu Donjanas apgabalā laika posmā no 2000. līdz 2003. gadam sadursmē ar transportlīdzekli ir gājuši bojā desmit Ibērijas lūši. Tomēr ir vispārzināms, ka šajā laika posmā uz lauku ceļa, kas savieno Viljamanriki de la Kondesu un Elrosio, ir gājis bojā tikai viens Ibērijas lūsis.

40 2004. gadā uz šī ceļa gāja bojā vēl viens Ibērijas lūsis.

41 Tomēr nav ticis apstrīdēts, ka pēc papildu koriģējošo pasākumu īstenošanas 2004. gada novembrī uz šī ceļa nav gājis bojā neviens Ibērijas lūsis, katrā ziņā ne līdz rakstveida procesa Tiesā beigām 2009. gada 23. februārī.

42 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka minētie koriģējošie pasākumi ietver braukšanas ātruma samazināšanas pasākumu veikšanu, ceļa zīmju uzstādīšanu, nožogojuma ierīkošanu mugurkaulnieku nokļūšanas uz ceļa novēršanai, savvaļas dzīvnieku pāreju, kā arī tiltu un drenāžu ierīkošanu.

43 Tādējādi attiecībā uz braukšanas ātruma samazināšanas pasākumiem un ceļa zīmju uzstādīšanu no šī sprieduma 33. punktā minētā *Inerco* ziņojuma izriet, ka pēc Spānijas iestāžu veiktajiem braukšanas ātruma samazināšanas pasākumiem uz attiecīgā lauku ceļa ir novērots būtisks braukšanas ātruma samazinājums salīdzinājumā ar dažus gadus iepriekš reģistrēto braukšanas ātrumu.

44 Tomēr no 2006. gadā veiktā pētījuma par Donjanas nacionālo parku (*Estudio de 2006 del Parque Natural de Doñana*) izriet, ka vidējais uz šī ceļa konstatētais braukšanas ātrums pārsniedz atļauto ātruma ierobežojumu.

45 Šajā ziņā šī sprieduma 34. punktā minētajā ziņojumā ir secināts, ka, lai gan veiktie pasākumi šobrīd šķietami dod labus rezultātus, visus veiktos pasākumus ir iespējams uzlabot ar ātruma kontroles palīdzību, intensīvāku infrastruktūras uzturēšanu un pat ar jaunu pasākumu veikšanu.

46 Attiecībā uz nožogojumu, kas paredzēts dzīvnieku nokļūšanas uz ceļa novēršanai, šī sprieduma 32. punktā minētajā *WWF/Adena* ziņojumā ir norādīts, ka tas nav ticis ierīkots visa lauku ceļa, kas savieno Viljamanriki de la Kondesu un Elrosio, garumā un

viena tā daļa aptuveni 3 kilometru garumā nav nožogota. Līdz ar to šajā posmā Ibērijas lūšu piekļuve ceļam nav ierobežota. Saskaņā ar šī sprieduma 33. un 43. punktā minēto *Inerco* ziņojumu šis ceļa posms ir ticis pilnībā nožogots un šajā sakarā veiktie pasākumi ir uzskatāmi par atbilstošiem attiecībā pret sasniedzamajiem mērķiem, kaut arī ir jāveic nožogojuma pārbaude, lai nodrošinātu tā drošību. Nejauši atstātās piekļuves vietas atsevišķās nožogojuma daļās izņēmuma kārtā ir ļāvušas savvaļas dzīvniekiem šķērsot šo ceļu.

47 Šī sprieduma 34. un 45. punktā minētajā kopsavilkuma ziņojumā ir norādīts, ka 11000 metrus garā šī lauku ceļa posmu, kas šķērso Donjanas nacionālo parku, pirmos 9300 metrus, kas šķērso meža apgabalu, kurš ir uzskatāms par Ibērijas lūšiem labvēlīgu dzīvesvietu, abās autoceļa pusēs pilnībā nožogo dzīvnieku nokļūšanas uz ceļa novēršanai paredzētais nožogojums. Atlikušie 1700 metri nav nožogoti, jo attiecīgais ceļa posms šķērso applūstošu apgabalu un kalpo kā aizsargdambis lielu plūdu gadījumā. Turklāt tajā nav arī nekādas koku vai krūmu veģetācijas, jo zeme ir paredzēta ganībām.

48 Turklāt no dokumenta, kurš sagatavots pēc Spānijas Karalistes Valsts dabas aizsardzības komisijas iniciatīvas un kura nosaukums ir "Tehniskie norādījumi savvaļas dzīvnieku pāreju un perimetrālo nožogojumu izveidošanai" (*Prescripciones técnicas para el diseño de pasos de fauna y vallados perimetrales*), uz kuru ir atsaukusies Komisija, izriet, ka attiecībā uz Ibērijas lūšiem ir ieteicams ierīkot vītu tīklveida nožogojumu vai metinātu elektrisko nožogojumu, kam jābūt 2 metru augstumā virs zemes. Ir vispārzināms, ka šajā lietā attiecīgais nožogojums atbilst norādītajām specifikācijām, kuru piemērošana — pretēji Komisijas replikā apgalvotajam — nav aizliegta attiecībā uz ceļiem, kam ir tādas īpatnības kā attiecīgajam ceļam.

49 Turklāt šajā kopsavilkuma ziņojumā ir norādīts, ka saistībā ar nožogojumu, kas paredzēts dzīvnieku nokļūšanas uz ceļa novēršanai, kā koriģējošs pasākums, lai veicinātu nokļūšanu atpakaļ gadījumā, ja Ibērijas lūsis ir nonācis uz attiecīgā ceļa, visa nožogojuma garumā ir ierīkots pietiekams izkļūšanas vietu skaits, kuras koncentrētas iespējamo piekļuves vietu, kā, piemēram, krustceļu vai nožogojuma sākuma un beigu

vietas, tuvumā. Tomēr šo izkļūšanas vietu efektivitāti vēl nav bijis iespējams pārbaudīt, jo nožogojums ir izpildījis savu uzdevumu un neviens Ibērijas lūša sugas īpatnis nav varējis to šķērsot.

50 Attiecībā uz savvaļas dzīvniekiem paredzētajām pārejām, tiltiem un drenāžām ir jānorāda uz šī sprieduma 32.–34. punktā minēto.

51 Ņemot vērā šos iepriekš minētos apstākļus — izvērtējot tos visus kopā —, ir jākonstatē, ka Komisija nav pierādījusi, ka lauku ceļa pārbūves projekta īstenošana ir palielinājusi Ibērijas lūšu sadursmes ar transportlīdzekļiem risku.

52 Līdz ar to, lai arī atsevišķi lietas materiālos ietvertie dokumenti varētu liecināt par to, ka saistībā ar Ibērijas lūšu aizsardzībai izvirzītajām prasībām situācija visā Donjanas teritorijā varētu nebūt apmierinoša — it īpaši relatīvi augstā šīs prioritārās sugas īpatņu bojāejas gadījumu, saduroties ar transportlīdzekli, skaita dēļ —, Tiesas rīcībā esošie pierādījumi neļauj tai konstatēt, ka lauku ceļa pārbūves projekts apvienojumā ar koriģējošiem pasākumiem pats par sevi ir uzskatāms par tādu iejaukšanos, kas rada Ibērijas lūšu izzušanas risku attiecīgajā teritorijā un līdz ar to nopietni apdraud šīs teritorijas ekoloģiskās īpatnības.

53 Līdz ar to pirmais iebildums ir jānoraida.

Par otro iebildumu, kas attiecas uz pienākumu, kuri atbildētājai dalībvalstij paredzēti Dabisko dzīvotņu direktīvas 12. panta 4. punktā, neizpildi

Lietas dalībnieku argumenti

54 Komisija norāda, ka, lai arī Spānijas iestādes ir atzinušas trīs Ibērijas lūšu nejaušas nonāvēšanas gadījumus uz lauku ceļa, kas savieno Viljamanriki de la Kondesu un Elrosio, attiecīgi 1996., 2002. un 2004. gadā, tās nav ieviesušas stingru kontroli attiecībā uz Ibērijas lūšu nejaušas nonāvēšanas gadījumiem uz attiecīgā ar asfalta segumu klātā ceļa un nav veikušas aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka šiem nejaušas nonāvēšanas gadījumiem nav būtiskas negatīvas ietekmes uz šo aizsargāto sugu.

55 Spānijas Karaliste uz to atbild, ka tā ir veikusi pasākumus, kas ir izrādījušies atbilstoši un ir ievērojami samazinājuši nejaušas nonāvēšanas gadījumu risku. Turklāt Spānijas iestādes nodrošinot pietiekamu veikto pasākumu īstenošanas uzraudzību un veic pētījumu par jauniem, iespējams, vēl piemērotākiem pasākumiem šīs sugas saglabāšanai un uzlabošanai.

Tiesas vērtējums

56 Saskaņā ar Dabisko dzīvotņu direktīvas 12. panta 4. punktu, skatot to kopā ar tās IV pielikuma a) daļu, dalībvalstis izveido sistēmu, lai kontrolētu tostarp Ibērijas lūšu nejaušas nonāvēšanas gadījumus. Ņemot vērā savākto informāciju, dalībvalstis veic

jaunu izpēti vai piemēro aizsardzības pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka nejaušas nonāvēšanas gadījumiem nav būtiskas negatīvas ietekmes uz attiecīgajām sugām.

57 Attiecībā uz Ibērijas lūšu nejaušas nonāvēšanas gadījumu kontroles sistēmas izveidi ir jānorāda, ka saskaņā ar šī sprieduma 29. punktā minēto galīgā darbības ziņojuma kopsavilkumu, ņemot vērā ģeogrāfiskus kritērijus, ir tikusi izveidota attiecīga datu bāze par Ibērijas lūšu bojāejas gadījumiem nedabisku iemeslu dēļ, tostarp sadursmes ar transportlīdzekli dēļ. Tādējādi bija iespējams noteikt apgabalus, kuros ir vislielākais Ibērijas lūšu apdraudējuma risks to izplatības areālā.

58 Attiecībā uz aizsardzības pasākumiem, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka nejaušas nonāvēšanas gadījumiem nav būtiskas negatīvas ietekmes uz Ibērijas lūšiem, var norādīt uz saistībā ar pirmo iebildumu minētajiem apsvērumiem, kas bija tā noraidīšanas pamatā.

59 Šajā lietā — kā norādījusi Spānijas Karaliste — tas, ka Spānijas iestādes veic pētījumu par tādu jaunu pasākumu īstenošanu, kas var vēl vairāk pastiprināt attiecīgās sugas aizsardzības un uzlabošanās pasākumus, pats par sevi nevar būt pamats secinājumam, ka veiktie pasākumi neatbilst Dabisko dzīvotņu direktīvas 12. panta 4. punktā paredzētajam mērķim, kas precizēts iepriekšējā punktā.

60 Līdz ar to otrais iebildums ir jānoraida.

61 No visa iepriekš minētā izriet, ka Komisijas prasība ir noraidāma, neizskatot Spānijas Karalistes atbildē uz repliku izvirzīto iebildi par nepieņemamību, kas attiecas uz pirmā iebilduma plašo un neprecīzo raksturu.

Par tiesāšanās izdevumiem

62 Saskaņā ar Reglamenta 69. panta 2. punktu lietas dalībniekam, kuram spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kuram spriedums ir labvēlīgs. Tā kā Spānijas Karaliste ir prasījusi piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus un tā kā Komisijai šis spriedums ir nelabvēlīgs, jāpiespriež Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (ceturtā palāta) nosprież:

1) prasību noraidīt;

2) Eiropas Komisija atlīdzina tiesāšanās izdevumus.

[Paraksti]